

สรุปผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการแก้ไขประเด็นปัญหาสุขภาพของอำเภอ (ODOP) อ.หนองฉาง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ชื่อประเด็น: การลดปัญหาผู้ป่วยโรคไตรายใหม่ด้วยกลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ

1. หลักการและเหตุผล/ความเป็นมา/บทนำ

โรคไตเรื้อรัง เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย เพราะมีความชุกที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรคไตเรื้อรังแบ่งตามความรุนแรงของโรคเป็น 5 ระยะ จากการศึกษาระบาดวิทยาโรคไตเรื้อรังในชุมชนของประเทศไทย พบว่า ความชุกของโรคจากระยะที่ 1-5 เท่ากับร้อยละ 3.3, 5.6, 7.5, 0.8 และ 0.3 ตามลำดับ โดยความชุกของโรคไตเรื้อรังจะเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น มีประชากรเพียงร้อยละ 1.9 เท่านั้นที่ทราบว่าตนกำลังเป็นโรคไต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรคไตเรื้อรังระยะ ที่ 1-3 ซึ่งเป็นระยะที่สามารถชะลอการเสื่อมของไตได้ดี มีผู้ที่รู้ตัวว่าเริ่มเป็นโรคไตเพียง ร้อยละ 0.79, 2.06 และ 5.63 ตามลำดับ การที่ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่ทราบเพราะในระยะแรกของโรค ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีอาการ เมื่อมีอาการเมื่อโรคดำเนินไปมากแล้ว เมื่อโรคดำเนินไปสู่ระยะที่ 5 และเกิดภาวะไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายจะทำให้การพยากรณ์ของโรคแย่ง มีอัตราการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น ตลอดจนค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 200,000 บาทต่อคนต่อปี (Chronic Kidney Disease Northeast Thailand, 2567)

จากข้อมูลสถานการณ์ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง จังหวัดอุทัยธานี ปี พ.ศ. 2564-2566 พบว่า ส่วนใหญ่มาจากสาเหตุโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ร้อยละของผู้ป่วย DM และ/หรือ HT ร้อยละ 2.56 2.94 และ 3.61 ตามลำดับ ส่วนผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังยังคงที่อยู่ที่ย่อยละของผู้ป่วย CKD ที่มีอัตราการกรองลดลงของ eGFR<5 ml/min/1.73m²/yr ร้อยละ 68.67 68.96 และ 63.55 ตามลำดับ จากข้อมูลการสำรวจผู้ป่วยโรคเบาหวาน อำเภอหนองฉาง ในปี 2567 พบว่า มีจำนวน 2,679 คน สามารถควบคุมเบาหวานได้ ร้อยละ 45.68 และ ใน พ.ศ. 2564-2566 มีผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังรายใหม่ที่มีสาเหตุจากโรคเบาหวานและ/หรือความดันโลหิตสูง ร้อยละ 3.53 4.15 และ 3.80 ตามลำดับ ส่วนผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังยังคงที่อยู่ที่ย่อยละของผู้ป่วย CKD ที่มีอัตราการกรองลดลงของ eGFR<5 ml/min/1.73 m²/yr ร้อยละ 70.49 71.10 และ 69.83 ตามลำดับ (เกณฑ์ \geq ร้อยละ 66) นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้ายที่บำบัดทดแทนไต โดยการฟอกเลือดมากถึง 23 คน ล้างไตทางช่องท้อง 12 คน ซึ่งส่งผลให้ผู้ป่วยไม่สุขสบาย เสี่ยงต่อการติดเชื้อ มีความยากลำบากในการฟอกเลือด ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งใช้งบประมาณภาครัฐมากถึง 3,312,000 บาท/ปี (เปรมทิพย์ เตียวทวีเกียรติ, 16 กุมภาพันธ์ 2567)

จะเห็นได้ว่า สถานการณ์ผู้ป่วยโรคเบาหวาน และ/หรือ ความดันโลหิตสูงที่เป็นผู้ป่วยโรคไตรายใหม่ของอำเภอหนองฉาง สูงกว่าระดับจังหวัดและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ปีงบประมาณปีงบประมาณ 2567 คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) จึงเลือกประเด็นการลดปัญหาผู้ป่วยโรคไตรายใหม่เป็นประเด็นปัญหาสุขภาพของอำเภอ (ODOP) และได้ให้แต่ละพื้นที่ดำเนินโครงการเพื่อชะลอไตเสื่อมและลดผู้ป่วยโรคไตรายใหม่ในชุมชนขึ้นเพื่อประชาชนกลุ่มเสี่ยง ผู้ป่วยเบาหวาน และ/หรือความดันโลหิตสูงได้รับการดูแล ฝ้าระวัง ป้องกันไม่ดำเนินโรคไปสู่ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง (CKD) และประชาชนกลุ่มโรคไตเรื้อรัง (CKD) ให้สามารถชะลอไตเสื่อมลงได้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดการเพิ่มโรคไตรายใหม่ในผู้ป่วยโรคเบาหวาน และ/หรือ ความดันโลหิตสูง
2. เพื่อชะลอการเสื่อมของไตในผู้ป่วยโรคเบาหวาน และ/หรือ ความดันโลหิตสูงและผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง

3. การดำเนินโครงการและกิจกรรม

โครงการ /หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ	กลุ่มเป้าหมาย (จำนวน)	แหล่ง สนับสนุน/ (งบประมาณ)	กิจกรรม							ระยะเวลา
			สื่อสารประชาสัมพันธ์/ ชักชวนให้เข้ารับการ ตรวจคัดกรอง	สำรวจ ค้นหา คัดกรอง	อบรมให้ความรู้การ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	ลงพื้นที่เยี่ยม/เชิญชวน ตรวจความเค็มของ	สุ่มตรวจตะกั่วภายา	นวัตกรรม	ติดตามประเมินผล	
1. โครงการลดเสียง อดโรคไตเรื้อรัง โรคหัวใจ และหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยเบาหวานและความดัน โลหิตสูง รพ.สต.บ้านน้ำพุ ต. หุ่งโพ	ผู้ป่วย DM และ HT (๑๐๐ คน)	อบต.หุ่งโพ (13,400 บ.)	-	✓	✓	✓	-	✓ (เค็ม 3 สุ่ม)	✓	ก.ค. 2567
2. โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค ลดเสียง เสียงภัยเงียบบรอดทันโรคไตในชุมชนเขตรับผิดชอบ ของ รพ.สต.เขากวางทอง	ผู้ป่วย DM และ HT (720 คน)	-	✓	✓	✓	-	-	-	✓	ต..ค.2566- ก.ย.2567
3. โครงการชะลอไตเสื่อมเพื่อลดผู้ป่วยโรคไตรายใหม่ ในชุมชนเขตรับผิดชอบของ รพ.สต.หนองยาง	ผู้ป่วย DMและ HT (84 คน)	-	✓		✓	✓	✓	-	✓	ต.ค.2566- ก.ย.2567
4. โครงการชะลอไตเสื่อมเพื่อลดผู้ป่วยโรคไตรายใหม่ ในชุมชนเขตรับผิดชอบของ รพ.สต.หุ่งโพ	ผู้ป่วย DM (83 คน) ผู้ป่วย HT (235 คน) รวม 318 คน	-	✓	✓	✓	✓	-	✓ (ที่คั้นหนังสือ สะเทือนไต)	✓	ก.ค.-ก.ย. 2567
5. โครงการป้องกันและชะลอภาวะไตวายเรื้อรังอย่างยั่งยืน ผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูง รพ.สต. หุ่งพง	ผู้ป่วยDM และ HT (70 คน)	อบต.หุ่งพง (12,200)	✓	✓	✓		-	-	✓	ก.ค.-ก.ย. 2567
6. โครงการลดเสียงเสียงไตวาย รพ.สต. อุทัยเก่า	แกนนำชะลอไตเสื่อม 63 คน ผู้ป่วย DM/ HT 83 คน	อบต.อุทัยเก่า (34,440 บ.)	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	มิ.ย. – ก.ย. 2567
7. โครงการชะลอไตเสื่อมเพื่อลดผู้ป่วยโรคไตรายใหม่ใน ชุมชน ตำบลหนองฉาง	ผู้ป่วยDM และ HT (60 คน)	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	ต..ค.2566- ก.ย.2567

4. สรุปผลการดำเนินการ

การบูรณาการในงาน พขอ. อำเภอหนองฉาง ได้ดำเนินการการลดปัญหาผู้ป่วยโรคไตรายใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) คลินิกหมอครอบครัวพระราชอุทัยโสภณ โรงพยาบาลหนองฉางและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ รพ.สต. บ้านน้ำพุ ตำบลทุ่งโพ, รพ.สต. ทุ่งโพ, รพ.สต. เขาบางแกรก, รพ.สต. เขากวางทอง, รพ.สต. หนองยาง, รพ.สต. อุทัยเก่า รวมทั้งสิ้น 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50 ของหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่
- 2) ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ อบต. ทุ่งโพ, อบต. ทุ่งพง และ อบต. อุทัยเก่า คิดเป็นร้อยละ 27.27 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
- 3) ผลผลิตต่อกลุ่มเป้าหมายในโครงการ (ภาพรวมระดับอำเภอ)
 - 3.1 ผู้ป่วยเบาหวาน ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงได้ความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม/การจัดการตนเองเพื่อชะลอไตเสื่อม รวมจำนวน 1,435 คน
 - 3.2 มีแกนนำชะลอไตเสื่อมในชุมชน ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, ผู้นำชุมชน จำนวน 63 คน
- 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ (ภาพรวมระดับอำเภอ) ได้แก่

ตัวชี้วัด:	เกณฑ์ที่กำหนดไว้	ผลดำเนินงานปี ๒๕๖๖ (ก่อนดำเนินโครงการ)	ผลดำเนินงานปี ๒๕๖๗ (หลังดำเนินโครงการ)
ผู้ป่วยเบาหวาน และ/หรือ ความดันโลหิตสูง ได้รับการค้นหา และคัดกรองโรคไตเรื้อรัง	≥ ร้อยละ 80	83.92	 82.16
ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง (CKD) ที่มีอัตราการลดลงของ eGFR<5 ml/min/1.73 m2/yr	≥ ร้อยละ 66	69.83	 74.85

5. ปัญหา/อุปสรรค

- การติดตามผู้ป่วย DM/HT ให้มาคัดกรองโรคไตรายใหม่ ไม่สามารถทำให้ครบร้อยละ ๑๐๐ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายบางคนไม่อยู่ในเขตพื้นที่

6. ข้อเสนอแนะ

- ควรสร้างเครือข่ายกลุ่มเป้าหมายในประชาชนทั่วไป ห้างร้านต่างๆในชุมชน
- ควรสร้างเครือข่ายแกนนำสุขภาพให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ สามารถดูแลป้องกันตนเอง สมาชิกในครอบครัว และชุมชน ตลอดจนสร้างกระแสการเข้าร่วมคัดกรองผู้ป่วยโรคไตรายใหม่
- ควรมีการวางแผนเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมสุขภาพระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้นในปี 2568 นี้

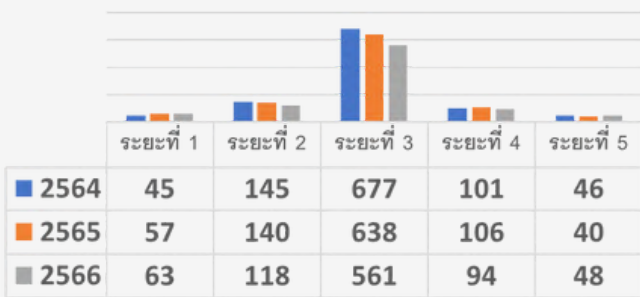

ประเด็นปัญหาคุณภาพชีวิต พชอ.
อำเภอหนองฉาง ปี 2567

ลดผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังรายใหม่

จำนวนผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง แบ่งตามระยะ (ปี 2564-2566)

ผลการดำเนินงาน

สำรวจข้อมูลสถานการณ์ปัญหาโรคไตและความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไตรายใหม่ในอำเภอ (ไตรมาส1)

จัดกิจกรรมสร้างกระแส “ลดเค็ม ลดโรคภัย ในวันไตโลก” ร่วมกับเครือข่ายลดการบริโภคเค็ม ในกิจกรรมมีการอบรมแกนนำประชาชน (อสม.) เพื่อนำความรู้ไปบอกต่อให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคไตในพื้นที่ วันที่ 14 มีนาคม 2567

ผลการดำเนินงาน มีอสม.เข้าร่วมกิจกรรมฯ ครอบคลุมทุกตำบล จำนวน 180 คน

จัดประชุมอนุกรรมการซึ่งเป็นทีมแนวตั้งและแนวราบ เพื่อค้นข้อมูล ชี้แจงภาคีเครือข่าย และระดมสมอง ร่วมวางแผน ตัดสินใจ ออกแบบกิจกรรมลดผู้ป่วยไตรายใหม่ที่สอดคล้องกับปัญหาของพื้นที่ และระดมทรัพยากรในการขับเคลื่อนงานอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน วันที่ 21 มีนาคม 2567

ผลการดำเนินงาน มีแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนชุมชนชะลอไตเสื่อมของ อ.หนองฉาง ที่ครอบคลุมทุกตำบล ที่คลอเคลอทั้งด้านการคัดกรอง การพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานการสร้างความรู้ ความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การติดตามเยี่ยม กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินผลที่มีการบูรณาการทุกภาคส่วน

ลำดับ	กิจกรรม/โครงการ	ผู้ริเริ่ม	ไตรมาส	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	หมายเหตุ
1	ประเมินสถานการณ์โรคไตเรื้อรังในอำเภอ (ไตรมาส 1-3)	นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศิริกุล	ไตรมาส 1	<ul style="list-style-type: none"> สำรวจข้อมูล สำรวจข้อมูล สำรวจข้อมูล 	ข้อมูลเบื้องต้น
2	จัดกิจกรรมรณรงค์ลดเค็ม (ไตรมาส 1-3)	นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศิริกุล	ไตรมาส 2	<ul style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมรณรงค์ลดเค็ม จัดกิจกรรมรณรงค์ลดเค็ม 	ข้อมูลเบื้องต้น
3	จัดประชุมอนุกรรมการ (ไตรมาส 1-3)	นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศิริกุล	ไตรมาส 2	<ul style="list-style-type: none"> ประชุม ประชุม ประชุม 	ข้อมูลเบื้องต้น
4	จัดประชุมอนุกรรมการ (ไตรมาส 1-3)	นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศิริกุล	ไตรมาส 3	<ul style="list-style-type: none"> ประชุม ประชุม ประชุม 	ข้อมูลเบื้องต้น
5	จัดประชุมอนุกรรมการ (ไตรมาส 1-3)	นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศิริกุล	ไตรมาส 3	<ul style="list-style-type: none"> ประชุม ประชุม ประชุม 	ข้อมูลเบื้องต้น